

SPÓJRZ, NA TEJ DŁONI WSKAZAŁAM PIĘĆ DOROSŁYCH OSÓB, KTÓRYM UFAAM. TY MOŻESZ WYBRAĆ WŁASNE. WIEM, ŻE GDY DZIEJE SIĘ COŚ, CO MNIE NIEPOKOI, TO MOGĘ IM O TYM OPowiedzieć. UWIERZĄ MI I POMOGĄ JEŚLI TRZEBA. TO JEST MOJA SIĘĆ BEZPIECZEŃSTWA.

NA TEJ DŁONI MOŻESZ WPISAĆ OSOBY, KTÓRYM UFAasz. JEŚLI POCZUJESZ SIĘ ZMARTWIONY/A, PRZESTRASZONY/A LUB NIEPEWNY/A, MOŻESZ POWIEDZIEĆ O TYM JEDNEJ Z OSÓB Z TWOJEJ SIĘCI BEZPIECZEŃSTWA.

PAMIĘTAJ, JEŚLI JEDNA Z TYCH OSÓB NIE POMOŻE CI, KONIECZNIE POROZMAWIAJ Z KOLEJNĄ. NIE ZNIECHĘCAJ SIĘ. MOŻESZ TEŻ NAPISAĆ NA CZACIE LUB ZADZWONIĆ **BEZPŁATNIE I ANONIMOWO** POD NUMER TELEFONU ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY.

JEŚLI JESTEŚ ZANIEPOKOJONY/A CZYMś ZACHOWANIEM WOBEC CIEBIE, NIE CZUJESZ SIĘ KOMFORTOWO Z TYM JAK CIĘ TRAKTUJE, DOTYKA, TO PAMIĘTAJ, ŻE ZAWSZE MOŻESZ ZADZWONIĆ POD NUMER JEDNEGO Z TELEFONÓW ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY.

JEŚLI NIE CHCESZ ROZMAWIAĆ, MOŻESZ NAPISAĆ NA CZACIE. TE NUMERY SĄ **ANONIMOWE I BEZPŁATNE**. OSOBA PO DRUGIEJ STRONIE WYSLUCHA CIĘ I POSTARA SIĘ POMÓC. NIE BĘDZIE CIĘ OCENIAĆ. PAMIĘTAJ, JEŚLI DZIEJE SIĘ COŚ TRUDNEGO, NIEPOKOJĄCEGO ZAWSZE WARTO O TYM POWIEDZIEĆ.

ANONIMOWO

800 12 12 12

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka, całodobowy telefon i czat www.czat.brpd.gov.pl (można pisać również po ukraińsku)

116 111

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, czat www.116111.pl/logowanie (czat wymaga zalogowania)

800 119 119

Telefon i czat zaufania dla dzieci i młodzieży Towarzystwa Przyjaciół Dzieci działa codziennie od 14.00 do 22.00, czat www.800119119.pl

STAWIAM NA BEZPIECZEŃSTWO

TWOJE CIAŁO NALEŻY DO CIEBIE!

NIKT NIE MA PRAWA ZMUSZAĆ CIĘ DO CAŁUSÓW, PRZYTULANIA. NIKT NIE POWINIEN DOTYKAĆ CIĘ BEZ TWOJEJ ZGODY.

MOŻESZ POWIEDZIEĆ NIE!

JEŚLI KTOś CHCE DAĆ CI BUZIĄKA LUB PRZYTULIĆ, A TY TEGO NIE CHCESZ, MOŻESZ ZAPROTESTOWAĆ. NA POWITANIE MOŻESZ ZAMIĄST TEGO PRZYBIĆ PIĄTKĘ ALBO PRZESŁAĆ BUZIĄKA W POWIETRZU LUB Podać RĘKĘ. DECYZJA NALEŻY DO CIEBIE.

SZUKAJ POMOCY U DOROSŁYCH

JEŚLI CZYJEś ZACHOWANIE CIĘ NIEPOKOI, KONIECZNIE POWIEDZ O TYM RODZICOM LUB INNEJ OSOBI DOROSŁEJ, DO KTÓREJ MASZ ZAUFANIE. MOŻESZ TEŻ ZADZWONIĆ POD NUMER TELEFONU ZAUFANIA DLA DZIECI I MŁODZIEŻY.

TWOJE CIAŁO REAGUJE, GDY CZUJESZ SIĘ PRZESTRASZONY/A ALBO ZANIEPOKOJONY/A

CO MOŻESZ WTEDY CZUĆ? CO DZIEJE SIĘ Z CIAŁEM? MOŻESZ SIĘ BARDZIEJ POCIĆ, MOŻE BOLEĆ CIĘ BRZUCH, GŁOWA, MOGĄ TRZĄŚĆ CI SIĘ RĘCE, NOGI, A TWOJE SERCE MOŻE BARDZO SZYBKO BIĆ. WARTO O TYM, JAK SIĘ CZUJESZ, POWIEDZIEĆ ZAUFANEJ OSOBIE DOROSŁEJ. MOGĄ TO BYĆ RODZICE ALBO NP. BABCIA, ALE RÓWNIE DOBRZE MOŻE TO BYĆ KTOŚ KOGO ZNASZ I LUBISZ, NA PRZYKŁAD WYCHOWAWCA, SZKOLNA PIEŁĘGNIARKA, PANI WOŻNA.

TAJEMNICE

NIKTÓRE SEKRETY SPRAWIAJĄ, ŻE CZUJESZ SIĘ NIEKOMFORTOWO. GDY KTOŚ PROSI CIĘ O ZACHOWANIE TAJEMNICY, A TY CZUJESZ SIĘ Z TYM ŹLE, NIEZRĘCZNIE LUB BOISZ SIĘ, SZYBKO POWIEDZ O TYM ZAUFANEJ OSOBIE DOROSŁEJ.

TWOJE INTYMNE CZĘŚCI CIAŁA, TO TE KTÓRE MASZ POD KOSTIUMEM KĄPIELOWYM LUB BIELIZNĄ, ALE NIE TYLKO

INTYMNĄ CZĘŚCIĄ CIAŁA, KTÓREJ NIKT NIE POWINIEN DOTYKAĆ BEZ WAŻNEGO POWODU SĄ TEŻ NA PRZYKŁAD ŁUSA. NIKT NIE POWINIEN DOTYKAĆ, FOTOGRAFOWAĆ TWOICH INTYMNYCH CZĘŚCI CIAŁA, ANI TEŻ POKAZYWAĆ CI SWOICH. JEŚLI COŚ TAKIEGO SIĘ ZDARZYŁO, KONIECZNIE POWIEDZ O TYM ZAUFANEJ OSOBIE DOROSŁEJ LUB ZADZWOŃ POD NUMER ALARMOWY 112. MOŻESZ RÓWNIEŻ WYBRAĆ JEDEN Z NUMERÓW TELEFONU ZAUFANIA LUB NAPISAĆ NA CZACIE (NUMERY I ADRESY ZNAJDUJĄ SIĘ NA KOŃCU ULOTKI).

POROZMAWIAJ Z KIMŚ, KOMU UFASZ LUB ZADZWOŃ POD NUMER TELEFONU ZAUFANIA.

6. Co zrobić, gdy coś jest nie tak?

WYCOFAJ SIĘ Z TEJ SYTUACJI.

**POWIEDZ GŁOŚNO „NIE”.
MASZ DO TEGO PRAWO!**

**ZNAJDŹ ZAUFAŃĄ
OSOBĘ - RODZICA,
WYCHOWAWCĘ.**

**OPOWIEDZ, CO SIĘ
STAŁO. ONI SĄ PO TO,
ŻEBY CI POMÓC.**

ANONIMOWO

**JEŚLI COŚ
CIĘ NIEPOKOI,
ZADZWOŃ:**

800 12 12 12

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka, całodobowy telefon i czat www.czat.brpd.gov.pl (można pisać również po ukraińsku)

116 111

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, czat www.116111.pl/logowanie (czat wymaga zalogowania)

800 119 119

Telefon i czat zaufania dla dzieci i młodzieży Towarzystwa Przyjaciół Dzieci działa codziennie od 14.00 do 22.00, czat www.800119119.pl

112

Numer alarmowy

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Elżbieta Szadura - Urbańska
Joanna Napieraj

ILUSTRACJE:
Konrad Guliński

**TWOJE GRANICE
SĄ WAŻNE!**

**WAKACYJNE
WSKAZÓWKI
DLA DZIECI**

**WAKACJE TO CZAS ZABAWY I PRZYGÓD.
PAMIĘTAJ O TYCH KILKU ZASADACH,
BY CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE I DOBRZE.
SĄ BARDZO WAŻNE!**

1. Twoje ciało należy do Ciebie

**TYLKO TY DECYDUJESZ,
KTO MOŻE CIĘ DOTYKAĆ.**

**MASZ PRAWO POWIEDZIEĆ „NIE”,
NAWET JEŚLI PROSI CIĘ
O COŚ DOROSŁY.**

NIE

**JEŚLI CZUJESZ SIĘ DZIWNIE
LUB SIĘ BOISZ - PO PROSTU
ODEJDŹ.**

2. Dobre i złe sekrety !

DOBRE SEKRETY SĄ MIŁE
I SPRAWIAJĄ RADOŚĆ.

ZŁE SEKRETY TO TAKIE, PRZEZ KTÓRE
CZUJESZ STRACH, WSTYD LUB SMUTEK.

JEŚLI KTOŚ PROSI, ŻEBYŚ COŚ UKRYŁ
I TO CIĘ NIEPOKOI - ZAWSZE
POWIEDZ O TYM DOROSŁEMU.

3. Nie bój się mówić o tym, co czujesz !

POWIEDZ RODZICOM LUB WYCHOWAWCY, JEŚLI:

• COŚ CI SIĘ NIE PODOBA,

• KTOŚ CIĘ PRZESTRASZYŁ LUB ZAWSTYDZIŁ,

• KTOŚ KAZAŁ CI ZACHOWAĆ COŚ W TAJEMNICY.

PAMIĘTAJ! MÓWIENIE O TAKICH RZECZACH
TO NIE JEST SKARŻENIE. TO DBANIE O SIEBIE!

4. Bądź ostrożny w kontaktach z obcymi !

NIGDZIE NIE ODCHODŹ
Z OSOBA, KTÓREJ NIE ZNASZ.

NIE PRZYJMIJ PREZENTÓW
I SŁODYCZY OD OBCYCH.

ZAWSZE POWIEDZ WYCHOWAWCY,
GDZIE IDZIESZ I Z KIM JESTEŚ.

5. W internecie też zachowaj ostrożność !

NIE ROZMAWIJ Z NIEZNAJOMYMI.

NIGDY NIE WYSYŁAJ SWOICH ZDJEĆ OBCYM.

JEŚLI COŚ CIĘ ZANIEPOKOI POWIEDZ O TYM DOROSŁEMU.

4. Dbaj o swoje bezpieczeństwo w sieci

TO, CO RAZ TRAFI DO SIECI, ZOSTAJE TAM **NA ZAWSZE**.

NAWET ZAUFANEJ OSOBE **NIE WYSYŁAJ** INTYMNYCH ZDJĘĆ ANI FILMÓW.

NIE WIESZ, KTO SIEDZI PO DRUGIEJ STRONIE - **ZACHOWAJ DYSTANS** DO OSÓB POZNANYCH W SIECI.

PAMIĘTAJ! ZASŁUGUJESZ NA BEZPIECZEŃSTWO I SZACUNEK. PROSZENIE O POMOC TO **OZNAKA SIŁY**, A NIE SŁABOŚCI.

ANONIMOWO

JEŚLI COŚ CIĘ NIEPOKOI, ZADZWOŃ:

800 12 12 12

Dziecięcy Telefon Zaufania Rzecznika Praw Dziecka, całodobowy telefon i czat www.czat.brpd.gov.pl (można pisać również po ukraińsku)

116 111

Telefon zaufania dla dzieci i młodzieży Fundacji Dajemy Dzieciom Siłę, czat www.116111.pl/logowanie (czat wymaga zalogowania)

800 119 119

Telefon i czat zaufania dla dzieci i młodzieży Towarzystwa Przyjaciół Dzieci działa codziennie od 14.00 do 22.00, czat www.800119119.pl

112

Numer alarmowy

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Elżbieta Szadura - Urbańska
Joanna Napieraj

ILUSTRACJE:
Konrad Guliński

REAGUJ, GDY KTOŚ PRZEKRACZA TWOJE GRANICE!

WAKACYJNE WSKAZÓWKI DLA **NASTOLATKÓW**

WAKACJE TO WIĘCEJ SWOBODY I NOWE ZNAJOMOŚCI. PAMIĘTAJ JEDNAK, ŻE MASZ PRAWO **CZUĆ SIĘ BEZPIECZNIE** - ZAWSZE I W KAŻDEJ RELACJI.

1. Twoje granice są ważne !

MASZ PRAWO POWIEDZIEĆ „**NIE**”. **ZAWSZE!**

NIE

NIE MUSISZ ZGADZAĆ SIĘ NA NIC, CO CIĘ **KRĘPUJE** LUB WYWOŁUJE **DYSKOMFORT**.

ZGODA POWINNA BYĆ **DOBROWOLNA**.
MOŻESZ JĄ W KAŻDEJ CHWILI **WYCOFAĆ**.

NIKT NIE MA PRAWA DOTYKAĆ CIĘ **BEZ TWOJEJ ZGODY**
ANI NAMAWIAĆ DO TEGO, CZEGO **NIE CHCESZ**.

2. Relacje z dorosłymi: co powinno Cię zaniepokoić?

**UWAŻAJ, JEŚLI DOROSŁY
(TRENER, OPIEKUN, ZNAJOMY RODZINY):**

CHCE SPĘDZAĆ Z TOBĄ CZAS
TYLKO SAM NA SAM,

TRAKTUJE CIĘ **WYJĄTKOWO**
I **WYRÓŻNIA** NA TLE GRUPY,

PISZE DO CIEBIE,
WYSYŁA ZDJĘCIA, FILMY,

OBARCZA CIĘ SWOIMI PROBLEMAMI
LUB WINĄ ZA SWOJE ZACHOWANIE,

PROSI O ZACHOWANIE WASZEGO
KONTAKTU **W TAJEMNICY**.

3. Nie ulegaj presji rówieśników

NIE MUSISZ ROBIĆ TEGO, CO INNI, ŻEBY „**PASOWAĆ**”.

NIE MUSISZ WYSYŁAĆ ZDJĘĆ ANI NICZEGO **UDOWADNIAĆ**.

MOŻESZ SIĘ **WYCOFAĆ** Z KAŻDEJ SYTUACJI
W DOWOLNYM MOMENCIE.

MASZ PRAWO **ZERWAĆ KONTAKT** Z KIMŚ, KTO CIĘ NIE SZANUJE.

5. Obserwuj dziecko po powrocie

NIEPOKOJĄCE SYGNAŁY TO M.IN.:

- NAGŁA ZMIANA ZACHOWANIA (WYCOFANIE LUB AGRESJA),
- NIECHĘĆ DO ROZMÓW O WYJEŹDZIE,
- TAJEMNICZOŚĆ W KORZYSTANIU Z TELEFONU,
- SILNY LĘK, WSTYD LUB POCZUCIE WINY.

**NIE MUSISZ
MIEĆ PEWNOŚCI,
ŻE COŚ SIĘ STAŁO.
REAGUJ NAWET WTEDY,
GDY COŚ CIĘ ZANIEPOKOI.**

6. Jak rozmawiać, gdy coś Cię martwi?

- ZADBAJ O SPOKÓJ I POCZUCIE BEZPIECZEŃSTWA.
- NIE OCENIAJ I NIE PRZERYWAJ.
- POWIEDZ:
"COKOLWIEK SIĘ WYDARZYŁO, MOŻESZ MI O TYM POWIEDZIEĆ. JESTEM PRZY TOBIE".

PAMIĘTAJ: MASZ PRAWO REAGOWAĆ

**JEŚLI COŚ
CIĘ NIEPOKOI,
ZADZWOŃ:**

800 100 100

Telefon prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę „Telefon dla dorosłych w sprawie bezpieczeństwa dzieci”

22 699 60 52

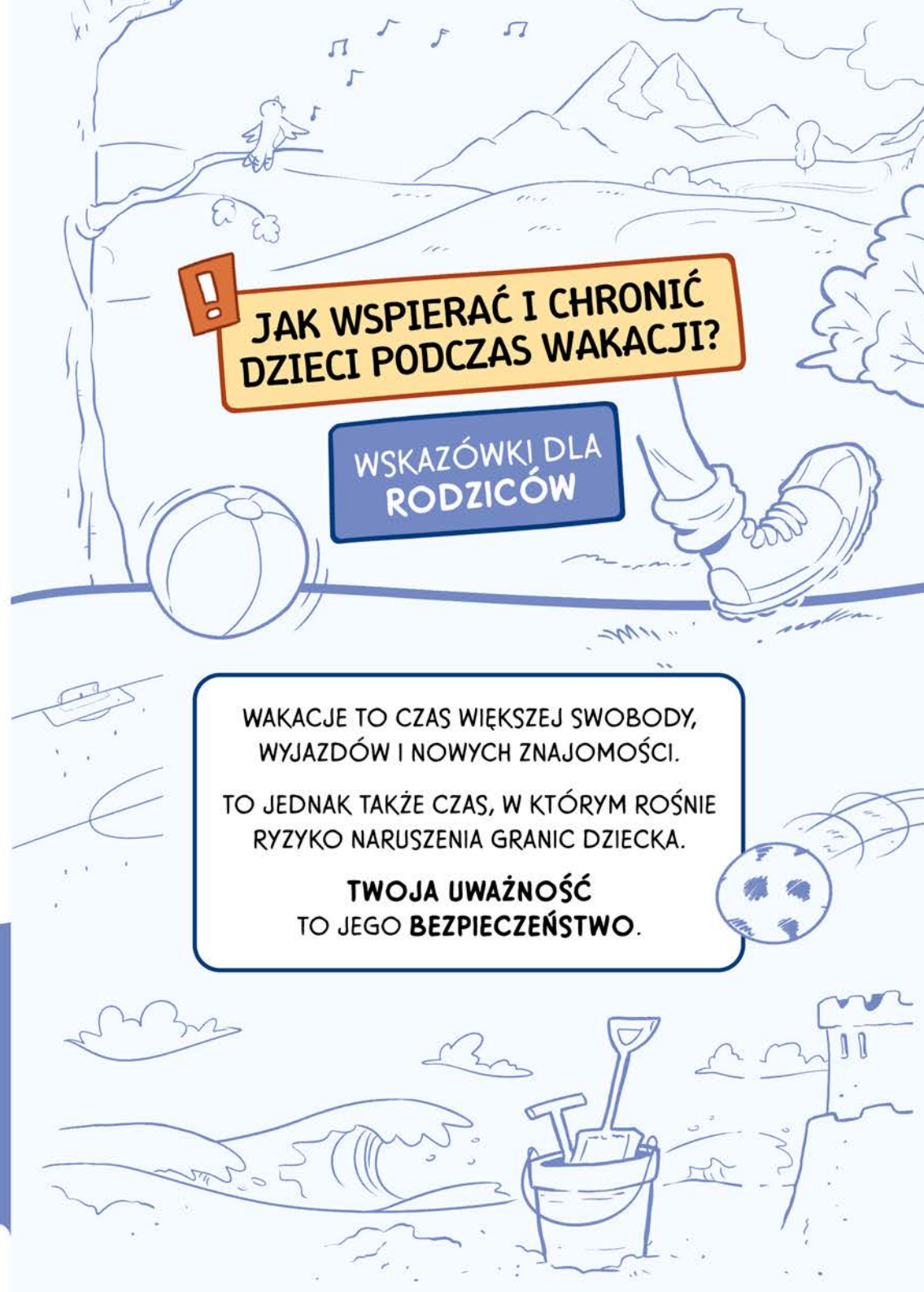
Telefon Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

112

Numer alarmowy

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Eliżbieta Szadura - Urbańska
Joanna Napieraj

ILUSTRACJE:
Konrad Guliński

**JAK WSPIERAĆ I CHRONIĆ
DZIECI PODCZAS WAKACJI?**

**WSKAZÓWKI DLA
RODZICÓW**

WAKACJE TO CZAS WIĘKSZEJ SWOBODY,
WYJAZDÓW I NOWYCH ZNAJOMOŚCI.
TO JEDNAK TAKŻE CZAS, W KTÓRYM ROŚNIE
RYZYKO NARUSZENIA GRANIC DZIECKA.

**TWOJA UWAŻNOŚĆ
TO JEGO BEZPIECZEŃSTWO.**

1. Buduj relację i zaufanie

OCHRONA DZIECKA ZACZYNA SIĘ OD ROZMOWY.

CZĘSTO PORUSZAJ TEMATY:

- **BEZPIECZEŃSTWA:**
ROZMAWIJ O TYM, ŻE NIKT NIE MA PRAWA **NARUSZAĆ PRYWATNOŚCI** DZIECKA.
- **ZASADY „NIE”:**
UCZ DZIECKO, ŻE MA PRAWO **ODMÓWIĆ KAŻDEMU**, JEŚLI CZUJE DYSKOMFORT.
- **ZGŁASZANIA PROBLEMÓW:**
ZAPEWNIJ, ŻE ZAWSZE MOŻE CI **POWIEDZIEĆ** O TRUDNYCH SYTUACJACH - BEZ STRACHU PRZED KARĄ.

2. Sprawdź organizatora wycieczki

ZANIM ZAPISZESZ DZIECKO NA OBÓZ LUB KOLONIĘ:

- **ZWERYFIKUJ WIARYGODNOŚĆ:**
SPRAWDŹ ORGANIZATORA W BAZIE WYPOCZYNKU MINISTERSTWA EDUKACJI NARODOWEJ LUB WE WŁAŚCIWYM KURATORIUM OŚWIATY.
- **ZAPYTAJ O STANDARDY:**
CZY KADRA JEST PRZESZKOLONA Z OCHRONY DZIECI?
- **USTAL:**
KTO JEST BEZPOŚREDNIM OPIEKUNEM DZIECKA PODCZAS WYJAZDU?
JAK MOŻESZ KONTAKTOWAĆ SIĘ Z DZIECKIEM?

**BRAK JASNYCH ODPOWIEDZI TRAKTJ
JAKO SYGNAŁ OSTRZEGAWCZY.**

3. Bądź w kontakcie z dzieckiem

W TRAKCIE WYJAZDU NIE TYLKO KONTROLUJ, ALE PRZEDĘ WSZYSTKIM WSPIERAJ.

- **PYTAJ O RELACJE:**
ROZMAWIJ O NOWYCH ZNAJOMYCH I OPIEKUNACH.
- **SŁUCHAJ INTUICJI:**
REAGUJ, JEŚLI DZIECKO WYDAJE SIĘ SMUTNE, UNIKA ROZMÓW LUB NAGLE CHCE WRÓCIĆ DO DOMU.
- **ZAPEWNIJ WSPARCIE EMOCJONALNE:**
DZIECKO POWINNO CZUĆ, ŻE JESTEŚ PO JEGO STRONIE.

4. Zadbaj o bezpieczeństwo w sieci

INTERNET TO OBSZAR SZCZEGÓLNEGO RYZYKA (GROOMING, PRESJA NA INTYMNE ZDJĘCIA).

PRZED WYJAZDEM:

- **REGULARNIE ROZMAWIJ Z DZIECKIEM** O JEGO AKTYWNOŚCI W INTERNECIE - **BEZ OCENIANIA I KARANIA.**
- **USTAL Z DZIECKIEM**, ŻE NIE UDOSTĘPNIĄ ZDJĘĆ, LOKALIZACJI ANI DANYCH **OŚOBOM POZNANYM ONLINE.**
- **SPRAWDŹ USTAWIENIA PRYWATNOŚCI** W TELEFONIE I MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH.
- **USTAL Z DZIECKIEM**, ŻE BĘDZIE CIĘ INFORMOWAĆ O **NOWYCH ZNAJOMOŚCIACH** NAWIĄZANYCH W SIECI.
- **USTAL**, ŻE DZIECKO INFORMUJE CIĘ O **KAŻDEJ SYTUACJI**, KTÓRA WYWOŁUJE NIEPOKÓJ LUB DYSKOMFORT.

6. Różne potrzeby zależnie od wieku

DZIECI MŁODSZE (CZĘSTO UFNE I NIEŚWIADOME GRANIC)

- UCZ ZASAD:**

"TWOJE CIAŁO NALEŻY DO CIEBIE", "MASZ PRAWO POWIEDZIEĆ **NIE**", "ZŁE SEKRETY TO TAKIE, KTÓRE CIĘ MARTWIĄ". JASNO OKREŚL, KTO I KIEDY MOŻE POMAGAĆ DZIECKU W ŁAZIENIE.

- NADZÓR:**

ZAPEWNIJ STAŁĄ OPIEKĘ, ZWŁĄSZCZA W NOWYCH MIEJSCACH.

NIE

NASTOLATKI (CIEKAWY RELACJI, SKŁONNE DO RYZYKA)

- OSTRZEGAJ PRZED SEKSTINGIEM:**

OMÓW KONSEKWENCJE PRZESYŁANIA ZDJĘĆ I FILMÓW INTYMNYCH (PRZEDSTAWIAJĄCYCH NAGOŚĆ).

- OBSERWUJ RELACJE:**

ZWRACAJ UWAGĘ NA IZOLOWANIE SIĘ NASTOLATKA Z JEDNĄ OSOBĄ.

- USTAL ZASADY:**

OKREŚL JASNE REGUŁY WSPÓLNEGO ŻYCIA NA WYJEŹDZIE I KONSEKWENCJE ICH ŁAMANIA.

PAMIĘTAJ!

BEZPIECZNE WAKACJE ZACZYNAJĄ SIĘ OD UWAŻNYCH DOROSŁYCH.

**JEŚLI COŚ
CIĘ NIEPOKOI,
ZADZWOŃ:**

800 100 100

Telefon prowadzony przez Fundację Dajemy Dzieciom Siłę „Telefon dla dorosłych w sprawie bezpieczeństwa dzieci”

22 699 60 52

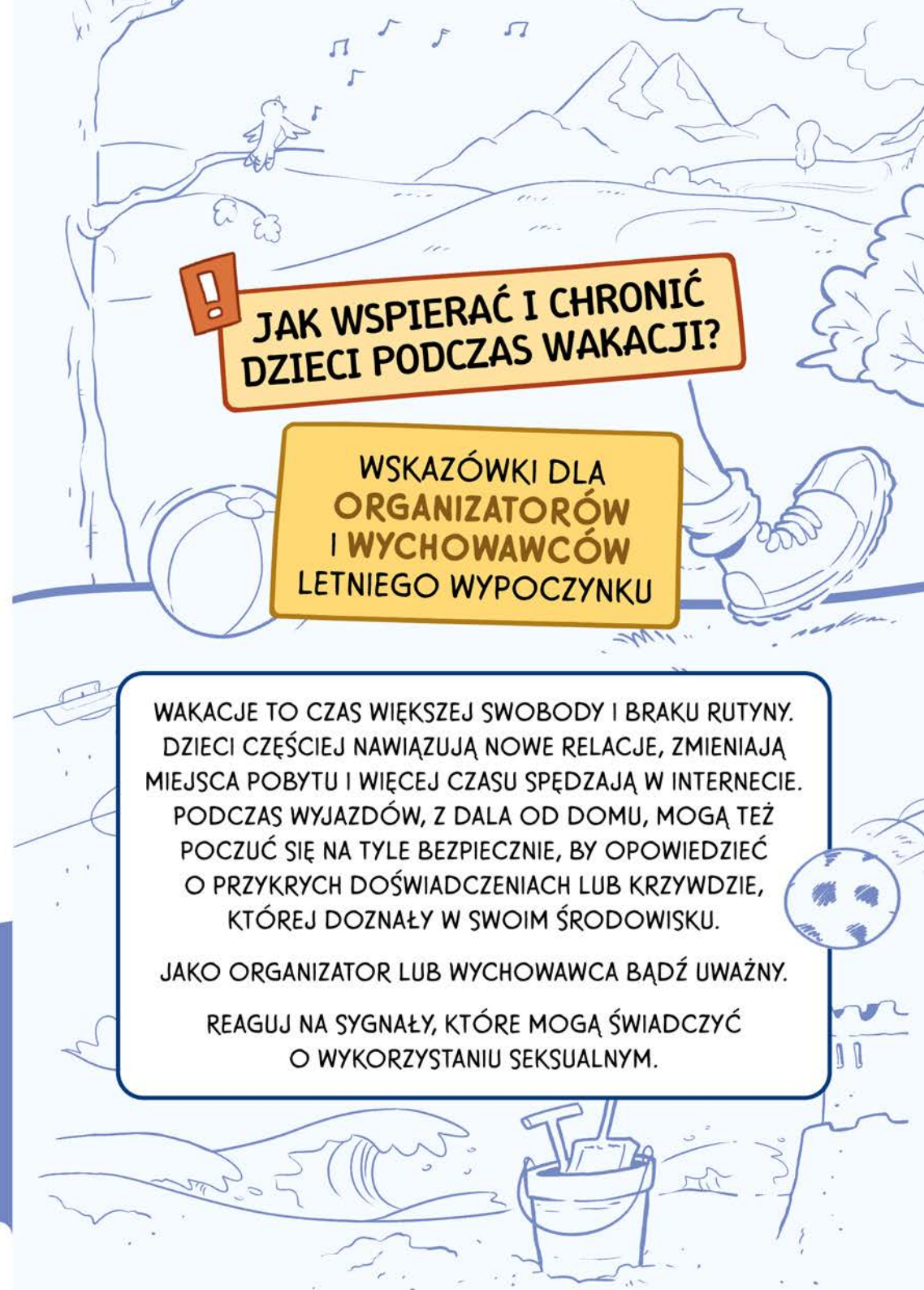
Telefon Państwowej Komisji do spraw przeciwdziałania wykorzystaniu seksualnemu małoletnich poniżej lat 15

112

Numer alarmowy

OPRACOWANIE MERYTORYCZNE:
Elżbieta Szadura - Urbańska
Joanna Napieraj

ILUSTRACJE:
Konrad Guliński

**JAK WSPIERAĆ I CHRONIĆ
DZIECI PODCZAS WAKACJI?**

**WSKAZÓWKI DLA
ORGANIZATORÓW
I WYCHOWAWCÓW
LETNIEGO WYPOCZYNKU**

WAKACJE TO CZAS WIĘKSZEJ SWOBODY I BRAKU RUTYNY. DZIECI CZĘŚCIEJ NAWIAZUJĄ NOWE RELACJE, ZMIENIAJĄ MIEJSCA POBYTU I WIĘCEJ CZASU SPĘDZAJĄ W INTERNECIE. PODCZAS WYJAZDÓW, Z DALA OD DOMU, MOGĄ TEŻ POCZUĆ SIĘ NA TYLE BEZPIECZNIE, BY OPOWIEDZIEĆ O PRZYKRYCH DOŚWIADCZENIACH LUB KRZYWDZIE, KTÓREJ DOZNAŁY W SWOIM ŚRODOWISKU.

JAKO ORGANIZATOR LUB WYCHOWAWCA BĄDŹ UWAŻNY.

**REAGUJ NA SYGNAŁY, KTÓRE MOGĄ ŚWIADCZYĆ
O WYKORZYSTANIU SEKSUALNYM.**

1. Zachowanie dziecka: na co zwracać uwagę?

NIE IGNORUJ TAKICH SYGNAŁÓW:

- NAGŁE ZMIANY ZACHOWANIA (NP. DZIECKO STAJE SIĘ AGRESYWNE, PŁACZLIWE LUB WYCOFANE).
- NIECHĘĆ DO KONKRETNIEGO MIEJSCA LUB OSOBY.
- UNIKANIE GRUPY LUB NADMIERNE ZABIEGANIE O UWAGĘ.
- PROBLEMY ZE SNEM LUB JEDZENIEM.

2. Zachowania dorosłych: sygnały ostrzegawcze

REAGUJ, JEŚLI DOROSŁY (NP. OPIEKUN, PRACOWNIK OBIEKTU, INNY UCZESTNIK):

- SZUKA KONTAKTU Z DZIECKIEM NA OSOBNOŚCI,
- WYRAŹNIE FAWORYZUJE JEDNO DZIECKO,
- PRZEKRACZA GRANICE INTYMNOŚCI DZIECKA,
- ZACHĘCA DZIECKO DO UTRZYMYWANIA WSPÓLNYCH SEKRETÓW,
- KONTAKTUJE SIĘ Z DZIECKIEM PRYWATNIE (NP. PRZEZ MEDIA SPOŁECZNOŚCIOWE).

3. Działaj, gdy podejrzewasz krzywdzenie

• **WYSŁUCHAJ DZIECKA:**
ZACHOWAJ SPOKÓJ, NIE OCENIAJ I NIE PRZERYWAJ.

• **ZAPEWNIJ BEZPIECZEŃSTWO:**
POWIEDZ DZIECKU, ŻE JEST JUŻ BEZPIECZNE I DOBRZE ZROBIŁO, MÓWIĄC O TYM.

• **NIE OBIECUJ ZACHOWANIA TAJEMNICY:**
WYJAŚNIJ, ŻE MUSISZ PRZEKAZAĆ TĘ INFORMACJĘ, ABY POMÓC.

• **DZIAŁAJ PROFESJONALNIE:**
UNIKAJ PYTAŃ SUGERUJĄCYCH. ZAPISUJ TYLKO FAKTY, A NIE WŁASNE DOMYSŁY.

• **ZGŁOŚ SPRAWĘ:**
POSTĘPUJ ZGODNIE Z PROCEDURAMI I POWIADOM ODPOWIEDNIE SŁUŻBY.

4. Zasady bezpiecznego wypoczynku

• **JASNE GRANICE:**
USTAL ZASADY KONTAKTU FIZYCZNEGO. UNIKAJ SYTUACJI "SAM NA SAM" Z DZIECKIEM, ZA TO STOSUJ ZASADĘ TZW. OTWARTYCH DRZWI.

• **PRACA ZESPOŁOWA:**
STARAJ SIĘ ZAWSZE PRACOWAĆ W OBECNOŚCI INNYCH OPIEKUNÓW.

• **ZAKAZ PRYWATNYCH KONTAKTÓW:**
KADRA NIE POWINNA KONTAKTOWAĆ SIĘ Z DZIEĆMI PRZEZ PRYWATNE PROFILE W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH.

• **OCHRONA WIZERUNKU:**
NIE PUBLIKUJ ZDJĘĆ DZIECI Z PLAŻY, KĄPIELI CZY DOKUMENTUJĄCYCH SYTUACJE INTYMNE - NAWET JEŚLI MASZ ZGODĘ RODZICÓW.

• **EDUKACJA:**
ROZMAWIAJ Z DZIEĆMI O ICH GRANICACH W SPOŚÓB DOPASOWANY DO ICH WIEKU.

5. Bezpieczeństwo w sieci

ZAPROPONUJ RODZICOM JASNE ZASADY KORZYSTANIA Z TELEFONÓW:

• **OGRANICZ CZAS:**
NP. DO JEDNEJ GODZINY DZIENNIE W CZASIE PRZERWY.

• **PRZECHOWYWANIE:**
TELEFONY POZA WYZNACZONYM CZASEM MOGĄ ZNAJDOWAĆ SIĘ U WYCHOWAWCY.

• **STAŁY KONTAKT:**
UDOSTĘPNIJ RODZICOM NUMER DO OPIEKUNA, ABY ZAWSZE MOGLI POŁĄCZYĆ SIĘ Z DZIECKIEM.

• **WYJAŚNIJ ZAGROŻENIA:**
PRZYPOMNIJ, ŻE NIEKONTROLOWANY DOSTĘP DO SIECI TO RYZYKO KONTAKTU Z NIEZNAJOMYMI (GROOMING) ORAZ PRZESYŁANIA INTYMNYCH ZDJĘĆ.

• **PAMIĘTAJ:**
ZGODA RODZICÓW NA UŻYWANIE TELEFONÓW PRZEZ DZIECI MUSI BYĆ WYRAŻONA PISEMNIE.

